

hvor manglen på arkæologiske undersøgelser er udtalt. I visse bidrag til værket mærkes den nationale modsætning i grænsebyen knapt. Det gælder således for tre bidrag til 18. århundredes historie. *L. N. Henningsen* demonstrerer samspillet mellem kornpriser og markedsforhold i 'den store verden' og i Flensborg. *O. Ventegodt* giver en indgående skildring af byens handelsflåde. I sin behandling af forbindelsen Flensborg-Trondhjem peger *K. Sprauten* på en årsag til den flensborgske købmands succes. Han repræsenterede en asketisk, rationel mennesketype, næsten en illustration til Max Webers 'protestantiske etik'. Spændingen dansk-tysk er dog et tema hos mange af forfatterne, f.eks. i fremstillingen af arbejderhistorie og partihistorie. Helt tydeligt er problemstillingen defineret i en række bidrag, der søger at skildre udviklingen inden for danskheden. Et par forskere resumerer allerede fremlagte danske undersøgelser på dette område, men der er også nye bidrag som *J. Runges* oversigt over den Danske Kirke i Flensborgs historie. Festskriftets andet bind indeholder bidrag, der belyser byens nuværende funktioner. Værket er en ambitiøs, omend noget tung, gave til de jubilerende borgere.

Bjørn Poulsen

Festskrift til Thelma Jexlev. Fromhed og verdslighed i middelalder og renaissance. Redaktion: EBBA WAABEN, KIRSTEN BENDIXEN, GRETHE JACOBSEN, KIRSTEN JEXLEV og MARIANNE JOHANSEN. Odense Universitetsforlag, 1985. 268 s. 195,20 kr.

Dette festskrift indeholder 23 korte bidrag fordelt på hovedgrupperne »fromhedsliv i middelalderen«, »verdsligt liv i 1500-1600-tallet« og »italienske studier«. Af dem står den sidste afdeling svagest fordi velkendte emner her lidt for ofte behandles uden at der kommer noget egentlig nyt ud af det, men bogen indeholder som helhed flere gode afhandlinger end der er plads til at omtale. Jeg finder grund til i den første afdeling at fremhæve *Beginer i Danmark* af Marianne Johansen der her for første gang registrerer forekomsten af disse enlige kvinder som levede sammen i fromhed, kyskhed og fattigdom – og dog ikke var nonner. Kirsten Bendixens *Danske middelaldermønter med kristne motiver* er et tankevækkende forsøg på i en række tilfælde at knytte forbindelse mellem mønternes udsmykning og den almindelige kirkepolitiske udvikling i tidlig middelalder. I den anden gruppe tegner Karen Hjorth et alsidigt billede af storkøbmanden, borgmester og tolder i Helsingør *Sander Lejel*, mens Birgitte Dedenroth-Schou i *Dansk handel på Narva i 1500-tallet* fremdrager de ret mislykkede forsøg danske købmænd gjorde på at tage konkurrencen op med hollændere og hanseater i Ruslandshandelen. Et knirkende emne som godsejernes påtalepligt og sagesfaldsret i 1660'erne får liv i Birgit Løgstrups gribende fortælling om Boel Jensdatter der kom for skarpretteren dømt for at have ombragt sit barn. Særprægede franske rødstrømper i midten af det 17. århundrede og en heller ikke just kedelig dronning er endelig emnet for en klog og elegant opsats af Kirsten-Elizabeth Høgsbro, *Dronning Kristina af Sverige og præcisserne*.

Som mangeårig medarbejder ved Diplomatarium Danicum og Gammeldanske Diplomer og nu Rigsarkivets specialist i de ældste arkiver hører Thelma Jexlev til de »skriftkloge«. Et blik på hendes bibliografi, udarbejdet af Kirsten Jexlev, viser

at hun som udgiver, historiker og arkivar har delt ud af sin viden og kunnen ligesom det også afspejles i adskillige andre bidrag til festskriftet. Dette er helt kvinders værk, idet dog mænd er tilstået adgang til Tabula Gratulatoria. Det er heldigt, for der er ingen grund til at de ikke skal deltage i hyldesten.

Esbén Albrechtsen

Studier i äldre historia tillägnade Herman Schück 5/4 1985, udg. af Historiska Institutionen ved Stockholms Universitet. Redaktør: ROBERT SANDBERG. 328 s. Ill. 3 kort.

18 nordiske fagfæller har til Herman Schücks 60-års dag ydet bidrag til et festskrift, der stort set dækker tidsrummet ca. år 1000 til omkr. 1850.

Som optakt bringes *Inge Jonssons* essay *Ett humanistiskt credo, om Ernst Robert Curtius' Deutscher Geist in Gefahr (1932)*, hans sidste arbejde før den lange tavshed, der først blev brudt i 1948 med *Europäische Litteratur und Lateinisches Mittelalter*. Hans betragtninger fra dengang har stadig værdi. Derefter følger *Carl Göran Andræ*, *Några tankar kring sädesmått, mynträkning och riksenande i Sverige*, hvori han genoptager 1920-ernes drøftelser om tilblivelsen af det svenske rige på grundlag af de senere års nye iagttagelser over kornmål og pengesystemer. *Jarl Gallén*, *Knud den helige och Adela av Flandern*, behandler på ny, ledsaget af to stamtavler, de dynastiske forbindelser til de europæiske fyrstehuse og folkungernes nedstamning fra Knud den helliges datter. *Olle Ferm og Sigurd Rahmquist* mener i 'Stormannakyrkor i Uppland under äldre medeltid' at kunne vise, at 5 kirker i Uppland er bygget enten af bondemenigheden eller en lokal stormand. *Birgitta Fritz*, *En folkungatida storman och hans olika roller. Kring ämbetsbrev och andra akter ur lagmannen Lars Ulfssons arkiv*, behandler 40 breve fra tiden 1311-46, nu kun kendt gennem afskrifter i Sparres kopibøger B 14-15 i det svenske rigsarkiv, og udnytter dem sammen med andet brevmateriale til en udførlig biografi, illustreret med tegninger af hans to segl, s. 93, hvor dog billedteksterne skal byttes om. Derefter undersøger *Jan Liedgren* i *Västerås medeltida biskopslängd*, om der er middelalderlige forlæg for stiftets bispeliste. *Grethe Authén Blom*, *Svensk og norsk i Magnus Erikssons og dronning Blanchas andre testamente av 15. juli 1347, d.v.s. det norske, bevaret ligesom det svenske af 1346 i original i Stockholm*, påviser ud over de store henlæggelser til Vadstena i begge dokumenter, at kong Magnus ellers har måttet tage hensyn til de særlige norske forhold. *Eva Österberg* undersøger i 'Människor och mirakler i medeltidens Sverige', hvad to mirakelsamlinger omkring biskop Nils' af Linköping og Katarina af Vadstena kan fortælle om jævne menneskers tilværelse, særlig om forholdet til børnene. *Göran Dahlbäck*, *At bygga et hus -*, bruger Helga lekamens gilles regnskabsbog til at skildre arbejdsgangen ved opførelse af et hus i 1517. *Gunnar T. Westin* analyserer i »Ty det som sant är vill jag ju gärna skriva« Olaus Petri's egne udtalelser om »historikerns problem og uppgift«. *Birgitta Lager-Kromnow*, *Stockholm på 1560-talet*, behandler byens forhold til den svenske konge, især under krigene, bl.a. med Danmark, og berører byens im- og eksport i samme tidsrum. *E. Ladewig Petersen*, *Havn og handel i en dansk provinsby: Odense i 15- og 1600-tallet*, viser, støttet på kort og tabeller, at vanskelige havne- og besejlingsforhold medførte, at Odenses en-grossøhandel søgte at hjælpe sig ad